

BLACK MIRROR
Aynadan Yansıyanlar

EDİTÖRLER
Sezer Ahmet Kına - Emre Aşılıoğlu

BLACK MIRROR

Aynadan Yansıyanlar

Editörler: Sezer Ahmet Kına - Emre Aşılıoğlu

Yazarlar: Birsen Çeken, Emine Kılıçaslan, Emrah Özdemir, Emre Aşılıoğlu, Gonca Küçük, Hande Kozok, İsmail Uğur Aksoy, Kansu Özden, Kübra Çiçekli, Mehmet Işık, Mehmet Kayın, Naci Akdemir, Serhat Madsar, Serkan Yenil, Sezer Ahmet Kına, Şefik Özcan

Nika Yayınevi - 133

1. Baskı: Şubat 2021

ISBN: 978-625-7653-10-7

Sertifika No: 48850

Yayın Koordinatörü: Kübra Deniz Günaydın

Son Okuma: Serkan Alan

Kapak Tasarım: Emre Aşılıoğlu

Sayfa Düzeni: Sezer Ahmet Kına

© Bu kitabın basım, yayın, satış hakları © Nika Yayınevi Basım Yayın Matbaacılık Dağıtım Reklam Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, mekanik, elektronik, manyetik ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz.

Baskı ve Cilt: Bizim Büro Matbaacılık

Sertifika No: 42488

Nika Yayınevi

Kültür Mah. Dr. Mediha Eldem Sokak

No: 55/2 Kızılay-Ankara

T: 0312 433 71 15

www.nikayayinevi.com.tr

BLACK MIRROR

Aynadan Yansıyanlar

EDİTÖRLER

Sezer Ahmet Kına - Emre Aşılıoğlu

YAZARLAR

Birsen Çeken, Emine Kılıçaslan, Emrah Özdemir, Emre Aşılıoğlu,
Gonca Küçük, Hande Kozok, İsmail Uğur Aksoy, Kansu Özden,
Kübra Çiçekli, Mehmet Işık, Mehmet Kayın, Naci Akdemir,
Serhat Madsar, Serkan Yenal, Sezer Ahmet Kına, Şefik Özcan

Varolan olmadan Varlık diye bir şey olmaz.
Theodor W. Adorno

Bilim, şeylerle oynar (*manipul *); onlarda olmaktan vazgeçer.
Maurice Merleau-Ponty

İçindekiler

- 11 **Önsöz**
 Sevgi Can Yağcı Aksel
- 15 **Takdim**
 Sezer Ahmet Kına - Emre Aşılıoğlu
- 25 **Dijital Toplumda Adalet Algısı:
 *White Bear'de Suç ve Ceza***
 Emrah Özdemir
- 49 **Aslında Kimin Fantezi Mekânı:
 Bir Pastiş Olarak USS Callister**
 Şefik Özcan
- 63 **Metalkafa: Otonom Robotların Güvenlik
 Riskleri Üzerine Bir Değerlendirme**
 Naci Akdemir - Hande Kozok
- 93 **Gerçeğin Var Oluşu, Gerçeğin Yok Oluşu:
 *Striking Vipers'ta Hipergerçeklik***
 Birsen Çeken - Kübra Çiçekli
- 113 **Yeni Bir Bağımlılık Tipi Olarak
 Gelişmeleri Kaçırma Korkusunun
 (FOMO) *Smithereens'da* Temsili**
 Mehmet Işık
- 135 **Bellek, Yas ve Yeni Medya:
 *Be Right Back***
 Sezer Ahmet Kına

- 155 ***Fifteen Million Merits:***
Ekran Hapsinden
Kurtulmak Mümkün m?
Mehmet Kayın
- 185 **Dijital Platformlarda Gönüllü Gözetim:**
***Nosedive*'in Tele-Gözetim**
zerinden çözümlenmesi
İsmail Uğur Aksoy - Serhat Madsar
- 203 ***Shut Up and Dance:* Siber Güvenlik**
zerine Bir Değerlendirme
Serkan Yenal
- 221 ***The Entire History of You:***
Sosyal Medyada Mahremiyet
Kansu zden
- 243 **Siyasal İletişim Bağlamında *Waldo Zamanı*:**
Fukuyama'nın İdeolojilerin Sonu Tezi
erevesinde Bir Değerlendirme
Emine Kılıçaslan - Gonca Küçük
- 263 **Belleęin Dijitalleřmesi: *Playtest***
Emre Aşılıoğlu
- 287 **Yazarlar**

BLACK MIRROR

Önsöz

Sevgi Can Yağcı Aksel

Diziye adını veren “kara ayna” her duvarda, her masada, her elin avucunda bulabileceğiniz bir aynadır: bir TV’nin bir monitörün, bir akıllı telefonun o soğuk, parlak ekranı.¹

Charlie Brooker

Black Mirror 2011 yılında *Channel 4* kanalında yayınlandıktan sonra hızla popüler oldu. 2012’de en iyi TV dizisi dalında Emmy ödülüne değer bulundu. 2015’te yayın hakları abonelik tabanlı yayın platformu *Netflix* tarafından satın alındı ve bu mecradan 190 ülkede milyonlarca izleyiciye ulaştı.

Beş sezonda toplam 22 epizodu ve 2018’de izleyicinin içerik yaratma sürecine katılımını olanaklı hâle getiren interaktif bir film versiyonu yayınlanan *Black Mirror*, bir yandan insan ve teknoloji ilişkisinin geleceğine dair karanlık kehanetlerde bulunuyor, bir yandan da önümüze serdiği kendini gerçekleştiren kehanetler envanteri sayesinde teknolojiyle ilişkimiz ve sistemin içindeki rolümüz üzerine tarihsel bir bakışla akıl yürütmemize olanak tanıyor.

Modernleşme serüveninde zaman zaman *tekno-paranoid* olarak adlandırılabilir çapta bir huzursuzluğun yaşandığını biliyoruz. Bu durum sanat ve teknolojinin ilk görkemli kucaklaşması sayabileceğimiz fotoğrafın icadından beri böyle. Teknoloji neye olanak, neye engel oluşturuyor? Kendini var etmenin, yeni ifade biçimleri keşfetmenin, özgülleşmenin yolunu açarak mı ilerliyor yoksa tersi şekilde mi? Bu noktada *Black Mirror*’a disto-

¹ Brooker, C. (2011, 1 Aralık). Charlie Brooker: the dark side of our gadget addiction. *The Guardian*. <https://www.theguardian.com/technology/2011/dec/01/charlie-brooker-dark-side-gadget-addiction-black-mirror>

pik yakıştırmalar yapıldığını da göz önünde bulundurarak, László F. Földényi'nin ütopyaalar üzerine söylediklerini² pekâlâ distopyalar için de düşünebilir, korkutucu kehanetleri, gelecek kurgularımızı, aslında bugünü, kendi zamanımızın yansımaları olarak değerlendirebiliriz.

Black Mirror'ın geleceği konu alırken bugünün endişelerinden beslendiği açık. Dizinin yazarı ve yapımcılarından Charlie Brooker da bu endişelerin yaşamdaki karşılığı ve kurmacadaki temsilleri için "sorumlu kimdir?" sorusu üzerine düşünmemizi istiyor: "Tüm sorunlarımızın kökeni ya teknoloji değilse? Kumsurlu olan ya bizlersek?"³

Bu soruyla *Black Mirror*'ın içeriğini kurcalamayla bırakıp okuyucuya biraz da kitabın içeriğine ilişkin *spoiler* verelim. Sayfalarını çevirmeye başladığınız bu nitelikli çalışma anlamış olduğunuz üzere *Black Mirror* serisini irdeliyor. Değerli yazarlar konuyu tür, ideoloji ve anlatı açısından farklı alan bilgileri ve kuramsal çerçevelerle ele alıyor. Kitap, seriden yola çıkarak, gündelik yaşam, görsel kültür, medya eleştirisi, türler, teknofobi, siber güvenlik, bellek, insan, psikoloji ve toplum bağlamları üzerine kafa yoran herkese sesleniyor.

Yıllar önce *ilef* te (Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi), derslerimizden birinde Bülent Çaplı hocamız, yöndeşme kavramından söz edip telefonlarımızdan televizyon seyredebileceğimiz günlerin yakın olduğu kehanetinde bulunduğunda bütün sınıf şaşırmıştıktık. O zamanlar *kara aynaların* hiçbirisi bu kadar el altında ve böylesi hünerli değildi. Bağlamlar çok hızlı değişiyor elbette ama bu dönüşüm üzerine düşünme, merak duyma, soru sorma iştahı neyse ki kesintiye uğramadan sürüyor. Bu yönüyle,

² Földényi L. F. (2020). *Yaşayan Ölümün Mekânları* (E. Gürler, Çev.). Vakıfbank Kültür Yayınları.

³ Reynolds, M. (2019, 11 Nisan). Inside the prophetic, angry mind of Black Mirror's Charlie Brooker. *Wired*. <https://www.wired.co.uk/article/black-mirror-charlie-brooker-annabel-jones-season-five>

çalışmanın editörlüğünü çok sevgili meslektaşlarımın, değerli öğrencilerimizin üstlenmiş olması ayrı bir sevinç ve heyecan kaynağı.

“İnsan” kalmayı sürdürebilmek, oyuncakların oyuncağına dönüşmemek, bellek ve duygularla, tarihselliği gözden kaçırmakla olanaklı olabilir. “Teknolojiyle aşkımızın karanlık yüzü”⁴ üzerine düşünen ve okura özgün bir referans noktası sunan bu yapıt için yazmaya çalıştığım önsözün sonsözü bu küçük önerme olsun.

Ankara, 2021

⁴ Brooker, C. (2011, 1 Aralık). Charlie Brooker: the dark side of our gadget addiction. *The Guardian*.<https://www.theguardian.com/technology/2011/dec/01/charlie-brooker-dark-side-gadget-addiction-black-mirror>